

N openingsuren A2
MH/JC/AS
885-2022

Brussel, 20 september 2022

ADVIES

over

**VIJF WETSVORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN DE WET BETREFFENDE
DE OPENINGSUREN**

(goedgekeurd door het bureau op 29 juni 2022,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 september 2022)

Op 30 mei 2022 heeft de commissie Economie, Consumentenbescherming en Digitale agenda van de Kamer het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd over vijf wetsvoorstellen tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening (55K2657, 55K2689, 55K2690, 55K2699, 55K2715).

Na raadpleging van de commissie Algemeen KMO-beleid en van de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties heeft het bureau van de Hoge Raad op 29 juni 2022 onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 september 2022.

CONTEXT

De wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening regelt de verplichte sluitingsuren en de wekelijkse rustdag.

Dit advies antwoordt op een adviesvraag over volgende vijf wetsvoorstellen:

55K2657	28 april 2022	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening wat de afwijkingen op de wekelijkse rustdag en verplichte sluitingsuren betreft
55K2689	16 mei 2022	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening, teneinde voor de exploitatie van de vestigingseenheden waarvoor artikel 16, § 2, van deze wet in een afwijking voorziet, een gemeentelijke vergunning op te leggen
55K2690	16 mei 2022	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening, teneinde een uitzondering toe te staan voor handelszaken in ziekenhuizen
55K2699	17 mei 2022	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening
55K2715	23 mei 2022	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening wat de verruiming van de verplichte sluitingsuren en afschaffing van de wekelijkse verplichte rustdag betreft

Met uitzondering van het wetsvoorstel 55K2689 beogen al deze wetsvoorstellen een versoepeling van de regels inzake de openingsuren.

Het wetsvoorstel 55K2689 beoogt het oneigenlijk gebruik door nachtwinkels van de uitzonderingen voor andere groepen van ondernemingen tegen te gaan. Dat probleem heeft de Hoge Raad reeds behandeld in zijn advies nr. 884 van 13 juni 2022 over een wetsvoorstel inzake de 's nachts geopende winkels¹. Dat advies gaat specifiek over het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening en van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, teneinde de maatregelen van bestuurlijke politie uit te breiden en aldus beter toe te zien op de 's nachts geopende winkels (55K2512). Het wetsvoorstel 55K2689 wordt er echter ook in besproken.

¹ Online raadpleegbaar via [deze link](#).

ALGEMEEN STANDPUNT

De Hoge Raad is tegen een algemene versoepeling van de wet betreffende de openingsuren. Hij verwijst daarvoor naar de volgende argumenten:

1. De balans tussen werk en privé

Door een versoepeling van de openingsuren zal de zelfstandige ondernemer in navolging van zijn concurrenten commercieel verplicht worden meer uren open te zijn. Een versoepeling van de reglementering betekent daarom in de praktijk niet meer vrijheid maar een inperking van zijn vrijheid. De zelfstandige ondernemer moet buiten zijn openingsuren bovendien nog heel wat tijd besteden aan voorbereidende activiteiten, bedrijfsbeheer, ... Een versoepeling zou het reeds zwaar belast sociaal en familiaal leven nog meer aantasten. Ook zelfstandigen hebben recht op een privéleven.

2. Klantgerichtheid en consumenttevredenheid

De bestaande feitelijke én wettelijk voorziene openingstijden zijn reeds erg ruim. Bovendien zijn er tal van uitzonderingen voorzien om zo goed mogelijk aan de consumentenbehoeften te beantwoorden. De voorbije jaren zijn er nieuwe evoluties en trends ontstaan zoals de sterke opmars van e-commerce en de focus op winkelbeleving. Een verruiming van de openingsuren biedt echter geen antwoord op die uitdagingen. Wat de openingsuren betreft, bieden de bestaande openingsuren en de bestaande uitzonderingen voldoende ruimte om op die trends in te spelen. Die nieuwe evoluties en trends vragen van de ondernemers andere aanpassingen zoals de keuze voor een omnichannelbenadering.

3. Wettelijke versus feitelijke openingstijden

De wettelijk toegelaten openingstijden zijn momenteel ruimer dan de feitelijke openingstijden. Indien er daadwerkelijk een belangrijke vraag bij de ondernemers of de consumenten zou bestaan naar ruimere openingstijden, zou men nu reeds de voorziene wettelijke openingstijden ten volle benutten. Heel wat ondernemers kiezen er nu reeds voor om niet deel te nemen aan koopzondagen en laatavondopeningen omdat ze dat niet kunnen combineren met hun privéleven, ze geen personeel kunnen vinden of dat niet rendabel vinden.

4. Rentabiliteit

Volgens de Hoge Raad leidt een verruiming van de openingsuren niet tot een significante toename van de omzet in de sector van de detailhandel. Er is immers geen toename van het bestedingsvermogen van de consumenten. Verruiming van de openingsuren zal daarentegen leiden tot een lager rendement voor de handelaars. De verruiming van de openingsuren brengt namelijk extra kosten met zich mee voor de handelaars. De energiekosten zullen toenemen maar zeker ook de personeelskosten. Men zal niet alleen gedurende meer uren personeel moeten tewerkstellen maar ook overloon moeten betalen omdat men 's avonds en in het weekend personeel tewerkstelt. Een versoepeling van de openingsuren dreigt ook tot een verschuiving van de omzet van kleine naar grote ondernemingen te leiden omdat deze laatste groep gemakkelijker hun openingsuren kunnen verruimen.

5. Tewerkstelling

Aangezien de totale consumentenbestedingen en dus de omzet bij een versoepeling van de openingsuren niet toenemen, is de Hoge Raad van oordeel dat de tewerkstelling niet zal stijgen. Men moet immers de totale activiteitsgraad in de sector, zijnde zowel de tewerkstelling van werknemers als zelfstandigen, beschouwen. Naast een mogelijke lichte toename van het aantal werknemers in bepaalde bedrijven, moet eveneens de negatieve impact op het aantal zelfstandigen verrekend worden ingevolge het verdringen van kleinere winkels door grotere ondernemingen. Daarnaast zullen ruimere openingsuren ook een spreiding van de werkdruk met zich meebrengen waardoor ook de tewerkstelling meer gespreid wordt. Bovendien is het nu reeds erg moeilijk om personeel te vinden, laat staan op weekenddagen en avonden. De winkelmedewerker staat op de lijst van knelpuntberoepen. De versoepeling van de openingsuren zal de aantrekkelijkheid van dit beroep en het aantal kandidaten ervoor nog doen verminderen.

6. Keuze van de zelfstandigen en de kmo's

Onder de zelfstandigen en de kmo's bestaat er een grote eensgezindheid dat een verruiming van de openingsuren niet gewenst is. Met name omdat, indien de grote directe concurrenten van een kleine onderneming ervoor kiezen hun openingsuren te verruimen, de onderneming in kwestie *de facto* ook verplicht zal zijn haar openingsuren te verruimen om geen concurrentienadeel te ondervinden ten opzichte van die concurrenten.

7. Afstemming openingsuren en arbeidswetgeving

De Hoge Raad wil er tot slot ook uitdrukkelijk op wijzen dat de wetgeving inzake de openingsuren niet los kan gezien worden van de arbeidswetgeving en de feitelijke individuele en collectieve arbeidsovereenkomsten op dat vlak. Zelfs indien een ondernemer de openingsuren van zijn winkel wil uitbreiden en daarvoor tevens het personeel vindt, is de kans nog groot dat zijn personeel op die momenten tewerkstellen te duur is of niet mag tewerkgesteld worden. .

STANDPUNTEN MET BETREKKING TOT DE VERSCHILLENDE WETSVORSTELLEN

De Hoge Raad is er dus voorstander van de wet betreffende de openingsuren niet te versoepelen. Hij steunt alleen enkele beperkte, specifieke aanpassingen. Hieronder geeft hij zijn standpunt met betrekking tot elk van de ter advies voorliggende wetsvoorstellen.

55K2657 - Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening wat de afwijkingen op de wekelijkse rustdag en verplichte sluitingsuren betreft

De Hoge Raad steunt het voorstel om de termijn dat de wekelijkse rustdag dezelfde moet zijn, in te korten van 6 naar 3 maanden. Dat betekent geen verruiming van de openingsuren en biedt de ondernemer meer flexibiliteit. Bij een termijn van drie maanden blijft ook de controle op de naleving mogelijk.

De Hoge Raad is echter geen voorstander van het idee om het aantal afwijkingen die het gemeentebestuur kan toestaan te verdubbelen van 15 naar 30 dagen. Nu benutten veel steden en gemeenten reeds die 15 dagen niet. Indien bepaalde steden en gemeenten toch meer dan 15 koopzondagen of laatavondopeningen zouden organiseren, zal dat nog meer druk leggen op de ondernemers hun privéleven. Bovendien zullen ze voor die momenten ook heel moeilijk personeel vinden en dat personeel overloon moeten betalen. En zoals hierboven ook reeds toegelicht, zal de omzet waarschijnlijk niet stijgen terwijl de kosten dus wel toenemen. De Hoge Raad is dan ook voor een behoud van de 15 uitzonderingsdagen.

55K2689 - Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening, teneinde voor de exploitatie van de vestigingseenheden waarvoor artikel 16, § 2, van deze wet in een afwijking voorziet, een gemeentelijke vergunning op te leggen

Zoals eerder toegelicht, heeft de Hoge Raad zijn standpunt met betrekking tot dit onderwerp en met betrekking tot dit wetsvoorstel reeds uiteengezet in zijn advies nr. 884 van 13 juni 2022².

55K2690 - Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening, teneinde een uitzondering toe te staan voor handelszaken in ziekenhuizen

De Hoge Raad steunt dit voorstel om winkels in ziekenhuizen een uitzondering toe te kennen mits er twee bijkomende voorwaarden worden opgenomen:

- Er moet verduidelijkt worden dat men hier met ziekenhuis een vestiging bedoelt waar 7 dagen op 7 en 24 uur op 24 uur gezondheidszorg wordt verleend.
- Deze winkels mogen buiten de wettelijke openingsuren enkel openen een half uur voor, tijdens en een half uur na de bezoeken in het ziekenhuis in kwestie.

55K2699 - Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening

Dit wetsvoorstel beoogt een sterke versoepeling van de wet betreffende de openingsuren. Omwille van de redenen hierboven uiteengezet, brengt de Hoge Raad dan ook een negatief advies uit over dit voorstel.

Dit wetsvoorstel voorziet tevens dat de vestigingseenheden, bovenop de afwijkingen die het gemeentebestuur kan toestaan, één keer per maand mogen afwijken van de verplichting om een wekelijkse rustdag na te leven. De Hoge Raad is dus tegen een uitbreiding van het aantal uitzonderingen. Uitzonderingen op het niveau van de vestigingseenheid (dus op dagen die elke vestigingseenheid zelf vrij kan kiezen) zouden bovendien en in tegenstelling tot de bestaande uitzonderingen die gelden voor het ganse grondgebied van de gemeente of een deel ervan, leiden tot zeer diverse situaties in eenzelfde buurt. Voor de consument zou dat verwarrend zijn en voor de ondernemers zou dat leiden tot ongezonde concurrentie. Om controle toe te laten veronderstelt dergelijk stelsel bovendien een meldingssysteem, wat dan voor de gemeenten en ondernemers ook weer tot extra administratieve lasten zou leiden.

² Online raadpleegbaar via [deze link](#).

55K2715 - Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening wat de verruiming van de verplichte sluitingsuren en afschaffing van de wekelijkse verplichte rustdag betreft

Ook dit wetsvoorstel beoogt een sterke versoepeling van de wet betreffende de openingsuren. Dus eveneens omwille van de eerder uiteengezette redenen, geeft de Hoge Raad ook een negatief advies over dit wetsvoorstel.

BESLUIT

De Hoge Raad is tegen een algemene versoepeling van de wet betreffende de openingsuren. Hij geeft dan ook een negatief advies over de wetsvoorstellen 55K2699 en 55K2715. Wat het wetsvoorstel 55K2657 betreft, is hij voorstander om de termijn dat de wekelijkse rustdag dezelfde moet zijn, in te korten van 6 naar 3 maanden, maar is hij tegen de verhoging van het aantal afwijkingen die het gemeentebestuur kan toestaan. Hij steunt ook wetsvoorstel 55K2690 mits bijkomende voorwaarden worden gesteld. Het wetsvoorstel 55K2689 heeft hij eerder in een ander advies behandeld.
